

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN VĂN HÓA
Chuyên ngành: Quản lý Văn hóa

Đề tài:

**TÌM HIỂU CÁC LÀN ĐIỀU KHẮP
CỦA NGƯỜI THÁI ĐEN TỈNH SƠN LA**

Giảng viên hướng dẫn : ThS. Hoàng Bích Hà

Sinh viên thực hiện : Lò Ngọc Anh

Lớp : QLVH 8A. Khóa học 2007-2011

HÀ NỘI – 2011

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài:.....	5
2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu:.....	6
3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu.....	6
4. Phương pháp nghiên cứu:.....	6
5. Kết cấu của đề tài:	7
Chương 1: KHÁI QUÁT VỀ ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN, KINH TẾ, VĂN HÓA - XÃ HỘI CỦA NGƯỜI THÁI ĐEN TỈNH SON LA.....	8
1.1 Điều kiện tự nhiên	8
<i>1.1.1 Vị trí địa lý, dân cư</i>	<i>8</i>
<i>1.1.2 Địa hình, khí hậu</i>	<i>9</i>
<i>1.1.3 Tài nguyên thiên nhiên:</i>	<i>9</i>
1.2 Kinh tế.....	11
<i>1.2.1 Nông nghiệp.....</i>	<i>11</i>
<i>1.2.2 Chăn nuôi.....</i>	<i>13</i>
<i>1.2.3 Nghề thủ công</i>	<i>13</i>
1.3 Văn hóa – xã hội	15
<i>1.3.1 Văn hóa.....</i>	<i>15</i>
<i>1.3.2 Xã hội:.....</i>	<i>22</i>
Chương 2: CÁC LÀN ĐIỆU KHẮP CỦA NGƯỜI THÁI ĐEN TỈNH SON LA.....	27
2.1 Nguồn gốc, lịch sử hình thành điệu “ <i>Khắp</i> ” của người Thái.....	27
<i>2.1.1 Ngôn ngữ - thanh điệu và thơ ca của người Thái:</i>	<i>27</i>
<i>2.1.2 Các âm điệu trong âm nhạc và sự hình thành các làn điệu “khắp” của người Thái.....</i>	<i>29</i>
2.2 Các hình thức khắp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.....	33
<i>2.2.1 Khắp mú lẩu pan khẩu (Hát ở mâm cơm)</i>	<i>33</i>

2.2.2 Khấp “báo xao” (hát thương yêu).....	38
2.2.3 Khấp xư (hát thơ)	42
2.2.4 Hát múa xòe (Khấp xe)	44
2.2.5 Khấp cóm lụk (Hát ru con)	47
2.2.6 Một số điệu khấp khác	50
2.3 Các tác phẩm văn học dùng trong khấp Thái.....	51
2.3.1 Xống chụ xon xao (Tiễn dặn người yêu).....	51
2.3.2 Khun Lù - Nàng Ủa.....	54
Chương III: BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NHỮNG GIÁ TRỊ CỦA ĐIỀU	
KHẤP TRONG VĂN HOÁ DÂN GIAN CỦA NGƯỜI THÁI ĐEN TỈNH	
SON LA	59
3.1. Giá trị và thực trạng của những điệu khấp Thái Đen tỉnh Sơn La.....	59
3.1.1 Giá trị.....	59
3.1.2 Thực trạng:	60
3.2 Giải pháp bảo tồn và phát triển khấp Thái Đen Sơn La.....	64
3.2.1. Giải pháp về cơ chế chính sách, đầu tư xây dựng các thiết chế	
văn hoá.....	65
3.2.2. Giải pháp về công tác tuyên truyền, tổ chức biểu diễn nghệ thuật	
hát dân ca Thái và các dân tộc nói chung.....	67
3.2.3 Giải pháp về khôi phục, sưu tầm và phát triển các làn điệu dân ca. .	69
3.2.4. Công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn cán bộ văn hoá cấp cơ sở. ...	70
3.3. Ý kiến đề xuất của cá nhân	71
3.3.1. Đề xuất với Đảng, Chính phủ	71
3.3.2. Đề xuất với Bộ Văn hoá Thể thao và Du lịch:.....	72
3.3.3. Đề xuất với tỉnh tỉnh uỷ, HĐND, UBND tỉnh Sơn La.....	72
KẾT LUẬN	74
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	75
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong cuộc họp báo năm 1995 – UNESCO đã nhận định:

“Văn hóa là cội nguồn trực tiếp của sự phát triển xã hội, có vị trí trung tâm và đóng vai trò điều tiết xã hội. Khi nhìn vào một nước nào đó mà chúng ta xem xét kinh tế phát triển như thế nào, cuộc sống văn minh ra làm sao hãy nhìn vào đời sống văn hóa của nước đó”.

Cùng chung sống trên mảnh đất Việt Nam là 54 dân tộc. Mỗi dân tộc đều có các loại hình kinh tế để mưu sinh, tập quán trong việc dựng nhà, ăn, ở, những tập tục trong hôn nhân, sinh đẻ, ma chay và các hoạt động tinh thần, lễ hội, sùng bái, vui chơi, ca hát... và trong những vấn đề đó, mỗi dân tộc, lại có những nét đặc sắc riêng, những nét đẹp văn hóa khác nhau. Những đặc trưng, những nét đẹp văn hóa ấy không chỉ tạo nên một diện mạo văn hóa Việt Nam phong phú đa dạng mà còn là cơ sở để phân biệt giữa tộc người này với tộc người khác và là động lực thúc đẩy KT – XH. Vì vậy, năm 1970 (tại Áo) **Hội nghị liên chính phủ về các chính sách văn hóa** đã thống nhất:

“Văn hóa bao gồm tất cả những gì làm cho dân tộc này khác với dân tộc khác, từ những sản phẩm tinh vi hiện đại nhất đến tín ngưỡng, phong tục tập quán lối sống và lao động.”

Trước xu thế hội nhập, truyền thống văn hóa của nhiều dân tộc đang bị biến đổi sâu sắc bởi sự giao lưu kinh tế - văn hóa với các dân tộc trong nước và ngoài nước. Vì vậy, hơn bao giờ hết chúng ta cần phải nhìn nhận thật nghiêm túc về vấn đề văn hóa truyền thống của dân tộc. Cuộc sống văn minh công nghiệp chỉ bền vững trên nền tảng vững chắc là văn hóa dân tộc. Đảng và Nhà nước đã xác định: *“văn hóa là nền tảng tinh thần xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội”.*

Sơn La là tỉnh miền núi phía Tây Bắc Việt Nam. Sinh sống trên mảnh đất này là các dân tộc: Thái, Tày, Mường, Kháng, Xinh Mun, La Ha, Lào, Mông.....nhưng đông nhất là người Thái và chủ yếu là Thái Đen. Là sinh viên năm thứ 4 Trường Đại học văn hóa Hà Nội, là người dân tộc Thái sinh ra và lớn lên ở vùng miền núi. Em cũng đã có những nhận thức nhất định về vấn đề văn hóa dân tộc. Do vậy em quyết định chọn đề tài khóa luận của mình: ***“Tìm hiểu các làn điệu khắp của người Thái Đen tỉnh Sơn La”***

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- **Đối tượng nghiên cứu:** đề tài này tập trung tìm hiểu các làn điệu khắp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

- **Phạm vi nghiên cứu:** đề tài tập trung nghiên cứu trong phạm vi địa bàn huyện tỉnh Sơn La.

3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu

- Tìm hiểu các làn điệu khắp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

- Phân tích, đánh giá thực trạng các làn điệu khắp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

- Đề xuất một số ý kiến, giải pháp nhằm giữ gìn, bảo tồn và phát huy các làn điệu khắp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài sử dụng một số phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp nghiên cứu tài liệu.

- Phương pháp phân tích tổng hợp tư liệu.

- Phương pháp điều tra phỏng vấn.

- Phương pháp điền dã.

5. Kết cấu của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục các tài liệu tham khảo đề tài được kết cấu thành 3 chương:

Chương 1: Khái quát về điều kiện tự nhiên, kinh tế, văn hóa - xã hội của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

Chương 2: Các làn điệu khấp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

Chương 3: Bảo tồn và phát huy giá trị các làn điệu khấp của người Thái Đen tỉnh Sơn La.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Văn Tịnh (1975), *Các tộc người ở Tây Bắc Việt Nam*, Ban Dân tộc Tây Bắc.
2. Cầm Trọng (1978), *Người Thái ở Tây Bắc Việt Nam*, NXB. KHXH, Hà Nội.
3. Dương Đình Minh Sơn (1993), *Ngữ ngôn với việc hình thành âm điệu đặc trưng trong âm nhạc dân gian Thái Tây Bắc Việt Nam*, Quỹ phát triển Văn hóa Thụy Điển- Việt Nam, NXB. Âm nhạc, Hà Nội.
4. Hoàng Văn Thụ (1997), *Dân ca các dân tộc thiểu số Việt Nam*, NXB VHDT.
5. Lã Văn Lô (và các tác giả) (1971), *Người Dao ở Việt Nam*, NXB. Khoa học xã hội Hà Nội.
6. Ngô Đức Thịnh (1993), *Bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống các dân tộc Việt Nam*, Tạp chí Dân tộc học, Hà Nội.
7. Trần Bình, *Đôi nét về lịch sử của người Thái ở Tây Bắc*, Tạp chí nghiên cứu Đông Nam Á, số 1/1996.
8. Trần Bình, *Phụ nữ Thái với nghệ dệt cổ truyền*, Tạp chí Khoa học về phụ nữ, số 3/1995.
9. Trần Ngọc Thêm (1997), *Tìm hiểu bản sắc văn hóa Việt Nam*, NXB Tp.HCM